## **Hibrid Politikalar**

Yrd. Doç. Dr. Özgü Can

# Chinese Wall (CW) Modeli

- Bütünlük ve gizlilik ile eşit olarak ilgilenen bir güvelik politikası modelidir.
- İşletmelerde meydana gelen çıkar çatışmasına (conflict of interest) yönelik politikaları tanımlar.

Amaç: İki müşteriyi temsil eden borsacının (trader) müşterileri arasında çıkar çatışmasını önlemektir.



#### Yatırım Şirketi

- Şirketlere ait yatırım kayıtları tutulmaktadır.
- Analistler, bu kayıtları kullanarak şirketlere danışmanlık yapmaktadır.
- Kerem → Analist
  - Müşterileri: İş Bankası ve Yapı Kredi Bankası



Her iki bankanın yatırımları çakışacağından, Kerem iki bankaya <u>birlikte</u> danışmanlık yapamaz.

#### Chinese Wall Modeli - Tanım

#### Tanım-1

Veritabanı nesneleri, şirket ile ilgili bilgi öğeleridir.

#### Tanım-2

Şirket veri kümesi (CD - Company Dataset) tek bir şirket ile ilgili nesneleri içerir.

#### Tanım-3

Çıkar çatışması (**COI** – **C**onflict **o**f **I**nterest) sınıfı , rekabet içindeki şirketlerin veri kümesini içerir.

COI(O) → O nesnesini içeren COI sınıfıdır.

CD(O) 
 O nesnesini içeren şirket veri kümesidir.

Model 

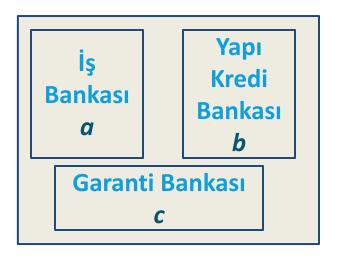
 Her bir nesnenin tek bir COI sınıfına ait olacağını varsayar.

#### Kerem

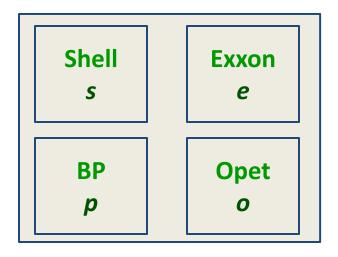
- CD içerisindeki İş Bankası nesnelerine erişim yetkisi vardır.
- Yapı Kredi Bankası'nın CD'si İş Bankası ile ayni COI sınıfındadır.

Kerem, Yapı Kredi Bankası'nın CD'si içerisindeki nesnelere **erişim hakkını** <u>elde edemez</u>.

#### **Banka COI sınıfı**

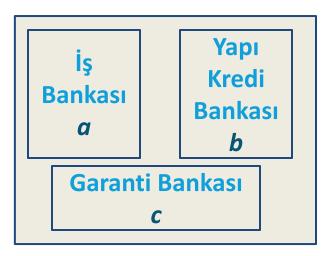


#### Petrol Şirketi COI sınıfı

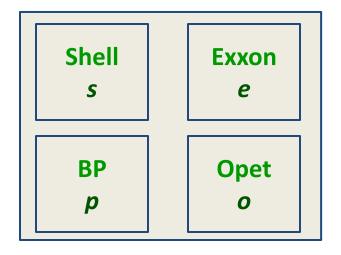


- 2 COI sınıfı: Banka ve Petrol Şirketi
- Banka sınıfı → 3 CD içerir.
- Petrol Şirketi sınıfı → 4 CD içerir.
- Her (COI, CD) cifti bir küçük harf ile temsil edilir.
  - (Banka COI, Garanti)  $\rightarrow$  c

#### **Banka COI sınıfı**



#### Petrol Şirketi COI sınıfı



- Aslı → Her bir COI için birden fazla CD'ye erişemez.
  - iş Bankası CD ve Exxon CD'ye erişebilir.
  - İş Bankası CD ve Garanti Bankası CD'ye erişemez.

- Kerem önce İş Bankası portföyü için, daha sonra Yapı Kredi Bankası portföyü için çalışmış olsun.
- Banka COI sınıfında sadece bir banka için çalışıyor olmasına rağmen, İş Bankası portföyünden öğrendiği bilgilerin bir çoğu hala geçerlidir.
- Çıkar Çatışması -> İş Bankası portföyünden edindiği bilgileri kullanarak Yapı Kredi Bankası için yatırım yapmaktadır.

**CW** – Simple Security Condition (*Preliminary Version*)

PR(S) → S öznesinin okuduğu nesneler kümesi

- S öznesi O nesnesini <u>sadece ve sadece</u> aşağıdaki kurallardan biri **doğru** ise okuyabilir:
- 1. S öznesinin eriştiği bir O` nesnesi vardır ve CD(O`)=CD(O)'dur.
- 2. Bütün O` nesneleri için, O`∈ PR(S)⇒COI(O`)≠COI(O)

(Chinese Wall) Simple Security Rule: S öznesinin
O nesnesine erişimi sadece eğer nesne:

 S öznesi tarafından erişilmekte olan nesneler ile aynı şirket veri kümelerinde [duvarın içinde (within the wall)] ise

ya da

farklı bir çıkar çatışması sınıfına ait ise
 onaylanır.

- Başlangıç olarak; PR(S)= Ø ve başlangıç okuma isteğinin onaylandığı varsayılır.
- Bu varsayımlar doğrultusunda;
  - İş Bankası COI sınıfı ve Yapı Kredi Bankası COI sınıfı aynıdır. [Banka COI sınıfı]

Bütün O`nesneleri için, O`∈ PR(S)⇒COI(O`)≠COI(O) kuralı işleyeceğinden



- CW- Simple Security Condition kuralının sonuçları öznenin haklarını (rights) etkilemektedir.
  - 1. Özne COI sınıfında bir CD'yi okumuş ise, bundan sonra öznenin COI sınıfında okuyabileceği diğer bütün nesneler aynı CD içerisindedir.
    - Kerem, İş Bankası CD'sine eriştiği için Yapı Kredi Bankası CD'sine erişemeyecektir.

- CW- Simple Security Condition kuralının sonuçları öznenin haklarını (rights) etkilemektedir.
  - 2. COI sınıfındaki her nesneye erişecek *min.* özne sayısı COI sınıfındaki CD'lerin sayısına <u>eşittir</u>.

Petrol Şirketi COI sınıfında 4 CD yer almaktadır.



COI sınıfındaki bilgiye erişim için **en az 4 analiste** ihtiyaç vardır.



Herhangi bir yatırım şirketi, çıkar çatışması olmadan bu COI sınıfındaki bilgiye erişecek en az 4 analiste sahip olmalıdır.

- Pratikte;
  - Şirketlerin halka açıkladıkları bilgiler (ÖR: raporlar, devlet komisyonlarına iletilen dosyalar, vb.)
     Chinese Wall modeli tarafından dikkate alınmamaktadır.



Veri herkese açıktır.

- CW Modeli, "sanitized" ve "unsanitized" veri ile ilgilenmektedir.
- CW-Simple Security Condition → "unsanitized" veriyi kapsamaktadır.
- CW-Simple Security Condition → "sanitized" veriyi kapsamamaktadır.

CW-Simple Security Condition (Preliminary Version) yeniden düzenlenmelidir.

#### **CW** – Simple Security Condition

- S öznesi O nesnesini <u>sadece ve sadece</u> aşağıdaki kurallarından birini sağlarsa **okuyabilir**:
- S öznesinin eriştiği bir O` nesnesi vardır ve CD(O`)=CD(O)'dur.
- 2. Bütün O` nesneleri için, O`∈ PR(S)⇒COI(O`)≠COI(O)
- 3. O nesnesi "sanitized" bir nesnedir.

- Kerem ve Aslı <u>aynı</u> yatırım şirketinde çalışıyor.
- Kerem 

   iş Bankası CD içerisindeki nesneleri okuyabilmektedir.
- - Kerem → Exxon CD içerisine yazabilmektedir.



Kerem → İş Bankası CD içerisindeki nesneleri okuyarak, Exxon CD içerisindeki nesnelere yazabilir.



#### **CW** – \* Property

- S öznesi O nesnesine <u>sadece ve sadece</u> aşağıdaki kuralları sağlarsa **yazabilir**:
- 1. CW-Simple Security Condition, **S** öznesinin **O** nesnesini okumasına izin verir.
- S öznesi, farklı veri kümesinde (CD(O`) ≠ CD(O))
   ve "unsanitized" olan O` nesnesini okuyamıyorsa

(Chinese Wall) \*-property: Yazma izni sadece eğer:

Erişim, simple security kuralı tarafından onaylanıyorsa

ve

- aşağıdaki kuralları sağlayan nesne okunamıyorsa:
  - Yazma izni istenen nesne ile farklı veri kümesinde ise

ve

• "unsanitized" bilgi içeriyorsa

onaylanır.

Kerem → İş Bankası CD içerisindeki nesneleri okuyabilmektedir. [Kural 1] ✓

 İş Bankası CD içerisindeki nesnelerin "unsanitized" olduğu varsayıldığında → [Kural2] ★



**Kerem** → **Exxon CD** içerisine **yazamaz**.

 Eğer S öznesinin okuduğu bütün "unsanitized" (ayıklanmamış) nesneler aynı veri kümesinde yer alıyorsa S öznesi O nesnesine yazabilir.

Bell LaPadula ve Chinese Wall modelleri birbirinden farklıdır.

#### **CW**

- Özneler herhangi bir güvenlik Özneler güvenlik etiketleri etiketi (security label) ile ilişkilendirilmemektedir.
- Geçmiş erişimler CW modelinin kontrollerinin temelini oluşturmaktadır.

#### **BLP**

- ile ilişkilendirilmektedir.
- Geçmiş erişimler ile ilgilenilmemektedir.

- CW modelinin, BLP modeline benzemesi için:
  - (COI, CD) çiftine bir güvenlik kategorisi atanmalıdır.

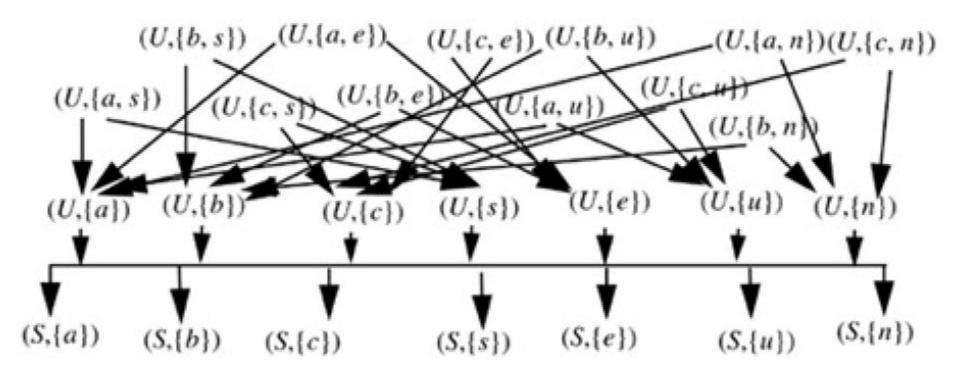


İki güvenlik seviyesi tanımlanır.



Sanitized (S) ve Unsanitized (U)

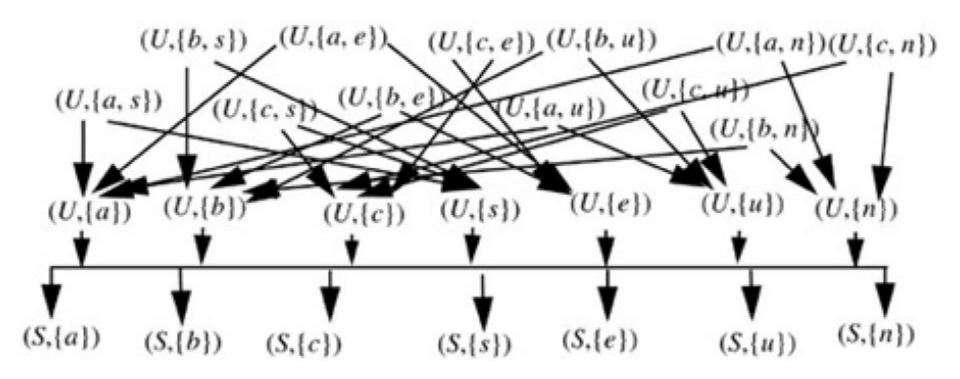
S dom U



- Her nesne iki nesneye dönüştürülmektedir:
  - Sanitized

ve

Unsanitized



(U, {a, s}) sınıfında bir güvenlik yetkilendirmesi olan özne → (U, {a}) ve (U, {s}) etiketlerine sahip nesneleri okuyabilir.

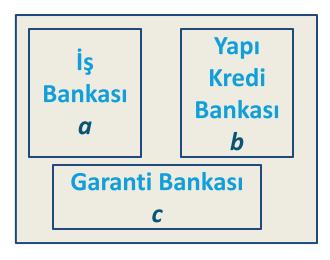
- CW modelindeki her bir özneye kategoriler ile ilgili bir yetkilendirme atanmaktadır.
- Bu yetkilendirme, birden fazla kategoriyi içermemektedir.



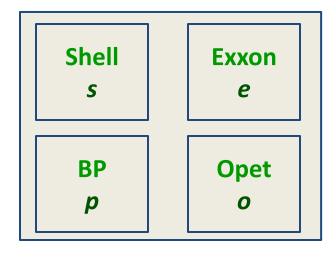
Bu durum, aynı COI sınıfında yer alan CD'lere denk gelmektedir.

- Aslı → İş Bankası ve BP CD'lerini okuyorsa:
  - Aslı'nin süreçleri (process) (U, {a, p}) kategorileri için yetkilendirilmiş olacaktır.

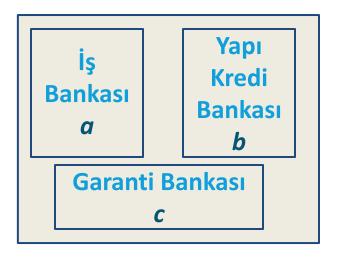
#### **Banka COI sınıfı**



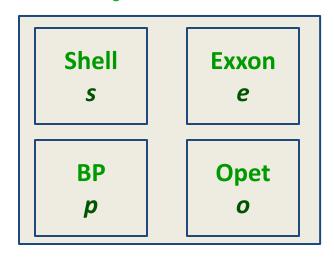
#### Petrol Şirketi COI sınıfı



#### **Banka COI sınıfı**



#### Petrol Şirketi COI sınıfı



- Özneler için 12 olası yetkilendirme vardır:
  - Banka COI sınıfı için → 3 olası yetkilendirme
  - Petrol Şirketi COI sınıfı için → 4 olası yetkilendirme
- Bütün özneler -> Bütün "sanitized" verileri okuyabilir.

- CW simple security kuralı & CW \*-property sağlanmaktadır.
- BLP \*-property → Girdi nesneleri kategorisi,
   cıktı nesneleri kategorisinin bir alt kümesidir.
  - Bu nedenle, girdi nesneleri "sanitized" dır ya da aynı kategori (aynı CD) içerisindedir.

- BLP modeli, CW modelini kullanarak sistem durumunu yakalayabilmektedir (capture).
- Ancak, zaman içinde meydana gelen değişimleri yakalayamaz.
- Aslı hastalanır. 

   Leyla, Aslı'nin erişim yetkisi olan bir veri kümesine erişmek istemektedir.

Sistem, Leyla'nın bu veri kümesine erişmeye izni olup olmadığını nasıl bilecektir?

- Böylelikle, Leyla'nın ilgili CD'ye erişim izni belirlenebilecektir.
- Eğer ilgili kategori Leyla'nın yetkilendirmesinde değil ise;
  - BLP Modeli 
     CW kısıtlarını ihlal edecek olan erişimin belirlenmesi için gerekli olan geçmiş bilgisini sağlamamaktadır.

**BLP** Modeli  $\rightarrow$  **CW** Modeline **benzeyemez**.

CW Modeli → BLP Modeline benzeyebilir.

## **Clark Wilson & Chinese Wall**

- Clark Wilson Modeli → Erişim denetimine ek olarak bütünlük ile ilgili bütün yönlerle (onaylama-validation, dogrulama-verification) ilgilenmektedir.

CW Modeli → Clark Wilson Modeline tam olarak benzeyemez.

## Clark Wilson & Chinese Wall

Clark Wilson Modeli → ER2 (Enforcement Rule)

Kullanıcıları TP (transformation procedure) ve CDI'ler ile ilişkilendirmektedir.

- Eger "özne (subject)" ve "süreç (process)" birbirinin yerini alabilir olarak kabul edilirse;
  - Tek bir kişi, birden fazla süreç kullanarak aynı COI sınıfındaki CD'ler içersindeki nesnelere erişebilir.

## **Clark Wilson & Chinese Wall**

 Özne bir birey olması gerektiğinde ve süreçlerde öznenin yerine yürütüldüğünde,



CW modeli Clark Wilson modeli ile tutarlı olacaktır.

- Sağlık kayıtları bütünlük ve gizliliği birleştiren politikalara gereksinim duymaktadır.
- Kritik problem 

  Hasta gizliliği, kayıtların doğruluğu, personelin kimlik denetimi ve kayıtların güvencesi (assurance).

- Anderson\* tarafından sunulan bir modelde, hasta gizliliğinin ve kayıt bütünlüğünün korunması için bütünlüğü ve gizliliği birleştiren politikalar sunulmaktadır.
- Anderson, politika içerisinde 3 varlık tanımlamaktadır.

<sup>\*</sup> R. Anderson, "A Security Policy Model for Clinical Information Systems," Proceedings of the 1996 IEEE Symposium on Security and Privacy, pp. 3448 (May 1996).

#### Tanım-1

Hasta, sağlık kayıtlarının öznesidir ya da bu kişinin yerine tedavi ile ilgili izinleri veren bir etmendir (agent).

#### Tanım-2

Kişisel sağlık bilgisi, hastanın sağlığı ya da tedavisi ile ilgili olarak hastanın kimliğinin saptanmasına olanak veren bilgidir.

#### Tanım-3

Klinik tedavi uzmanı, kişisel sağlık bilgisine erişerek sağlık hizmeti alanında çalışan bir uzmandır.

Kişisel sağlık bilgisi sağlık kayıtları içerisinde saklanmaktadır.

#### Politikada:

- Kişisel sağlık bilgisi → <u>Aynı anda</u> bir birey ile ilgili bir bilgidir.
- Bazı durumlara, sağlık kayıtları içerisinde annebaba ile ilgili bilgiler de bulunabilir.



Özel kuralların belirlenmesi gerekir.

 Politika, Clark Wilson modelinde belirtilen onaylama ve uygulama kurallarına benzer prensipler ile yönlendirilmektedir.

 Bu prensipler; tip etiği, klinik tedavi uzmanlarının deneyimleri ve önerileri doğrultusunda belirlenmektedir.

### **Erişim Prensipleri**

- Sağlık kayıtlarına erişim ile ilgili prensiplerdir.
- Kayıtları kimlerin okuyabileceğini ve kimlerin kayıtlarda değişiklik yapabileceğini belirtir.
- Denetçiler (auditor), sağlık kayıtlarına erişebilirler, ancak değişiklik yapamazlar.
- Hastanın izin verdiği klinik tedavi uzmanları sağlık kayıtlarını okuyup değiştirebilirler.
  - Klinik tedavi uzmanları çoğunlukla bir gruba dahil olduğundan, bu izin gruba dahil olan diğer uzmanları da kapsar.

### **Erişim Prensibi 1**

- Her bir sağlık kaydı bir erişim denetim listesine sahiptir.
- Erişim denetim listesi kaydı okuyabilecek ve kayıtta değişiklik yapabilecek kişileri ya da grupları belirtir.

### **Erişim Prensibi 2**

 Erişim denetim listesindeki klinik tedavi uzmanı (sorumlu uzman), diğer klinik tedavi uzmanlarını erişim denetim listesine eklemek için yetkilendirilmelidir.

Hastanın tedavi için izin vermesi gerektiğinden



Hastanın sağlık kayıtlarına kimin erişeceğini ve kayıtlarında değişiklik yapabileceğini bilme hakkı vardır.



Hasta ile ilgili olmayan bir klinik tedavi uzmanı, hastanın kayıtlarına eriştiğinde, hasta bu bilgi sızmasından haberdar olmalıdır.

### **Erişim Prensibi 3**

- Sorumlu uzman hastayı, hastanın sağlık kaydı her açıldığında erişim denetim listesindeki isimler konusunda bilgilendirmelidir.
  - Acil durumlar dışında, hastadan izin almalıdır.
- Kayıtların audit edilmesini kolaylaştırmak için hatalı bilgi silinmemeli düzeltilmelidir.
- Audit işlemi; bütün erişimlerin, kim tarafından gerçekleştirildiği, erişim günü ve saati bilgileri ile birlikte kaydedilmesini gerektirir.

### Erişim Prensibi 4

 Klinik tedavi uzmanı, sağlık kayıdına erişim tarihi ve saati kaydedilmelidir.

Benzer bilgi, silme işlemi içinde tutulmalıdır.

- Bir diğer prensip kümesi kayıtların yaratılması ve bilginin silinmesi ile ilgilenmektedir.
- Yeni bir sağlık kaydı yaratıldığında, klinik tedavi uzmanı ve hasta kayıda erişebilmelidir.
- Kayıt bir sevk işlemi sonucu yaratılmış olabilir.
  - Sevk edilen klinik tedavi uzmanı, sevk işlemi gerçekleştirilen kişinin sonuçlarına erişebilmelidir.

#### Yaratma Prensibi

 Sevk işlemi sonucu açılan bir kaydın erişim denetim listesinde hasta, sevk eden ve sevk edilen klinik uzmanları bulunabilir.

- Sağlık kayıtlarının ne kadar sure ile saklanacağı durumlara/koşullara göre değişebilir.
  - Normalde 8 yıl sonra silinmektedir. Ancak, bazı durumlarda (ÖR: kanser vakalarında) daha uzun saklanabilmektedir.

#### Silme Prensibi

 Klinik bilgisi, uygun bir zaman dilimi geçmeden sağlık kaydından silinemez.

- Kapsama (containment) bilgiyi korumayı amaçlamaktadır.
- Bir kayıttan diğer bir kayıda kopyalanan verinin yeni bir kullanıcı grubuna açıklanmasını engellemeyi garantilemektedir.
- Böylelikle, bir kayıttan kopyalan veriye sadece o kayıdın erişim denetim listesinde yer alan kişiler tarafından erişilecektir.

### Kapsama Prensibi

 Bir sağlık kaydındaki veri, farklı bir sağlık kaydına <u>sadece ve sadece</u> ikinci kaydın erişim denetim listesi ilk kaydın erişim denetim listesinin bir alt kümesi ise kopyalanabilir.

- Bir klinik tedavi uzmanı bir çok kayda erişim hakkına sahip olabilir.
- Eğer bu uzman rüşvet almış ya da şantaja maruz kalmış ise birçok sağlık kaydının gizliğinin ihlali söz konusu olabilir.
- Hastanın bilgilendirilmesi, bu tehdidi kısıtlamaktadır.

#### Kümeleme Prensibi

- Hasta verisinin kümelenmesi ile ilgili önlemler etkin olmalıdır.
- Hasta, sağlık kayıtlarının erişim denetim listesine yeni bir kişi eklenmesi durumunda bilgilendirilmelidir.

• Sistem, bu prensipleri uygulayacak düzenekleri gerçekleştirmelidir (implementation).

### **Uygulama Prensibi**

- Sağlık kayıtlarını isleyen herhangi bir bilgisayar sistemi belirtilen bu prensipleri uygulayacak alt sistemlere sahip olmalıdır.
- Bu uygulamanın etkinliği, bağımsız denetçilerin tarafından değerlendirmeye tabi olmalıdır.

 Klinik Bilgi Sistemleri İçin Güvenlik Politikası modelinde yer alan Kapsama Prensibi, Bell LaPadula modelini uygulamaktadır.

Bir sağlık kaydındaki veri, farklı bir sağlık kaydına <u>sadece ve sadece</u> ikinci kaydın erişim denetim listesi ilk kaydın erişim denetim listesinin bir **alt kümesi** ise **kopyalanabilir**.

#### Bell LaPadula Modeli

### Klinik Bilgi Sistemi Modeli

- Clark Wilson modeli, Klinik Bilgi Sistemi modeli için bir çatı sağlamaktadır.
- Sağlık kayıtları ve kayıtlarla ilgili erişim denetim listeleri -> CDI
- Sağlık kayıtlarını güncelleyen fonksiyonlar ve onların erişim denetim listeleri TP

- IVP'ler (Bütünlük Doğrulama Yordamı ) birçok öğeyi onaylamaktadır:
  - Klinik tedavi uzmanı olarak tanımlanan kişi, klinik tedavi uzmanıdır.
  - Bir klinik tedavi uzmanı, sağlık kaydında yer alan bilgiyi onaylar/doğrular ya da onaylamıştır/doğrulamıştır.
  - Hastanın ya da klinik tedavi uzmanının, bir olay ile ilgili olarak bilgilendirilmesi gerekiyorsa, ilgili bilgilendirme gerçekleştirilir.
  - Hastanın ya da klinik tedavi uzmanının, bir izin (consent) vermesi gerekiyorsa, izin verilmeden işlem gerçekleştirilemez.

- Clark Wilson modelinde yer alan auditing ile ilgili onaylama kuralı CR4:
  - Bütün kayıtlar append-only yapılarak

ve

Hastalar erişim denetim listesi her değiştiğinde bilgilendirilerek

sağlanmaktadır.

Bütün TP'ler, işlemle ilgili yeterli bilgiyi günlüğe (log) eklemelidir.